

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

TISKOVÁ ZPRÁVA

Český lesnický výzkum letos slaví 95 let od založení první vědecké instituce

Strnady – 18. února 2016 – Letos uplyne již 95 let od doby, kdy vznikl první ze státních lesnických výzkumných ústavů v tehdejší Republice Československé. Na základě rozhodnutí Ministerstva zemědělství bylo v roce 1921 založeno oddělení ochrany lesa, později Ústav pro ochranu lesa. Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i., který je pokračovatelem organizovaného lesnického výzkumu v českých zemích, chce letos toto významné výročí náležitě připomenout.

Lesnický výzkum prostřednictvím získaných znalostí a nových poznatků může zásadním způsobem ovlivňovat stav lesů. To si plně uvědomovali již naši předci a tak ihned po vzniku samostatného Československa začaly snahy o zřízení samostatného československého lesnického výzkumu. Nové problémy, objevující se v rámci lesního ekosystému, vyvolaly potřebu mezioborové spolupráce, která vedla postupně k integraci v jediný lesnický výzkumný ústav.

První lesnická výzkumná organizace v novém státu byla založena 31. října 1921. Důvodem pro její vytvoření bylo tehdejší přemnožení bekyně mnišky. Prvním vedoucím se stal doma i v zahraničí uznávaný zoolog, profesor Julius Miloš Komárek. Ukázalo se, že jediným účinným prostředkem proti mnišce v daných podmínkách je masivní použití insekticidů. A Ústav ochrany lesa rozpracoval různé způsoby jejich použití a také metody jejich aplikace. Poprvé ve střední Evropě se při aplikaci insekticidu používala metoda leteckého postřiku. Úspěšným pokračovatelem oddělení pro ochranu lesů je dnešní **Lesní ochranná služba**, která je činná při VÚLHM.

Po první instituci následovalo založení dalších ústavů pod vedením významných osobností: Biochemický ústav v Praze (30. 11. 1922 pod vedením Antonína Němce, později **útvary ekologie lesa**). V následujícím roce (12. 12. 1923) byly v Brně zřízeny Ústav lesnické ekonomiky (Rudolf Haša) a Ústav pěstování lesa (Josef Konšel). Mezi dalšími osobnostmi v čele nově zřízených ústavů byli Vladimír Hruban, Jiří Sekera nebo Václav Weingartl.

Po 2. světové válce začaly intenzivní snahy o sjednocení lesnického výzkumu u nás. Prvním krokem bylo jmenování Bohuslava Mařana ředitelem výzkumných ústavů lesnických, jehož zástupcem se stal Gustav Vincent z Brna.

K 1. 1. 1951 byly všechny ústavy sloučeny do jediného resortního Výzkumného ústavu pro lesní výrobu v Praze s pobočkou v Banské Štiavnici. K 1. 4. 1952 byly zřízeny Výzkumný ústav lesního hospodářství ve Zbraslavi-Strnadech (Květoň Čermák) s pobočkou v Banské Štiavnici, Výzkumný ústav myslivosti a lesnické zoologie ve Zbraslavi (Jan Čabart) a Výzkumný ústav mechanizace a lesního průmyslu v Oravském Podzámku.

O sedm let později pak vznikl sjednocený Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, jehož ředitelem se stal Alois Sobotka.

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti se v té době členil do deseti oddělení: lesní prostředí (Věroslav Samek), biologie lesních dřevin (Antonín Šika), zakládání a pěstování lesa v Opočně (Vladimír Peřina), ochrana lesa (Vladislav Martinek), lesní technika ve Křtinách (Václav Štaud), lesnická ekonomika (M. Novotný), biologie zvěře (Jan Čabart), chov zvěře (Jiří Sekera), knihovna a dokumentace (J. Daňha), oddělení pro pěstění a šlechtění topolů v Kostelanech (Jiří Mottl).

Právě z těchto základů vychází i dnešní podoba instituce sídlící ve Strnadech, která se **zabývá biologií a šlechtěním lesních dřevin, ekologií lesa, ochranou lesa, pěstováním lesa (Výzkumná stanice Opočno), reprodukčními zdroji a šlechtěním rychlerostoucích dřevin (Výzkumná stanice Kunovice) a myslivostí. Patří pod ni zkušební laboratoře, Lesnické informační centrum a také obora Březka.**

Výzkumný ústav je stěžejním pracovištěm aplikovaného výzkumu pro oblast lesního hospodářství. V roce 2007 se transformoval na veřejnou výzkumnou instituci. Zřizovatelem je Ministerstvo zemědělství. V současné době zde pracuje stovka zaměstnanců (včetně výzkumných stanic). Téměř polovina z nich jsou výzkumní pracovníci, z nichž 60 procent jsou vědeckí pracovníci. Nezbytní jsou též technici ve výzkumu a technicko–hospodářští pracovníci.

V letech 2011 – 2015 bylo řešeno téměř 50 výzkumných víceletých projektů. Prostředky na činnost získává ústav z několika zdrojů. Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace MZe ČR je realizována v rámci Ústavního výzkumného projektu s názvem „Stabilizace a rozvoj funkcí lesa v měnících se podmínkách prostředí“ (2014 – 2017), zaměřeném na dlouhodobý lesnický výzkum. O další finanční podporu se ústav uchází ve veřejných soutěžích, kde získává prostředky formou grantů na různě odborně zaměřené projekty.

Sídlo VÚLHM, v. v. i., ve Strnadech u Prahy

Za téměř stovku let své existence se VÚLHM může pochlubit řadou úspěšných výsledků, které pomohly lesním hospodářům lépe pečovat o naše lesy. Úspěch přináší i mezinárodní spolupráce v rámci nejrůznějších evropských a světových organizací (IUFRO, FAO) a programů a projektů (COST, ICP Forests, EUFORGEN...). Podrobnější informace jsou na <http://www.vulhm.cz/aktivity>.

Výzkumná činnost ústavu reaguje na současné palčivé problémy, jako je změna klimatu nebo imisní zatížení. Kromě výzkumu provádí ústav také expertní a poradenskou činnost. V této oblasti se zaměřuje se například na návrhy řešení obnovy a výchovy lesa v oblastech s imisními a dalšími antropogenními vlivy, zabývá se problematikou zdrojů reprodukčního materiálu, lesním semenářstvím nebo pěstováním rychlerostoucích dřevin.

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

Důležitým tématem je též biologie a záchrana genofondu lesních dřevin. Výzkum je zaměřen na variabilitu a adaptační schopnosti dřevin s ohledem na geografické podmínky a civilizační zátěž. Vedle klasických metod (provenienční pokusy, hybridizační projekty, ověřování potomstev uznaných zdrojů reprodukčního materiálu) jsou využívány moderní metody molekulární biologie (izoenzymové analýzy a analýzy DNA), umožňující získat komplexnější informace o genomu lesních dřevin.

V neposlední řadě VÚLHM zajišťuje dlouhodobé sledování zdravotního stavu lesa v rámci mezinárodního programu ICP Forests, zabývá se výzkumem příčin poškození lesa. Řeší problematiku narušení ekologické stability lesních ekosystémů způsobené nevyváženou výživou, dlouhodobou antropologickou zátěží a klimatickými změnami. Na výzkumných povodích řeší problematiku působení lesních porostů na kvantitu a kvalitu vody odtékající do vodních zdrojů.

V oblasti ochrany lesa se zabývá např. vývojem kontrolních a obranných metod pro lesnický významné biotické škůdce, včetně využití pesticidů, monitoring škodlivých činitelů v celostátním měřítku a na řešení aktuálních problémů v ochraně lesa, a to i ve zvláště chráněných územích. Mimo jiné poskytuje kvalifikované poradenství v oboru lesnické entomologie, fytopatologie, herbologie a vertebratologie. V oboru myslivosti je odborná činnost zaměřena na ochranu genofondu zvěře, management populací a jejich prostředí v lesních i polních ekosystémech. V rámci poradenské činnosti se zabývá škodami zvěře apod.

V rámci Národního programu ochrany a reprodukce genofondu lesních dřevin provozuje VÚLHM Národní banku osiva a explantátů lesních dřevin, která má za úkol mimo jiné udržet biodiverzitu lesních ekosystémů.

Důležitou součástí práce ústavu je také vydavatelství. Vlajkovou lodí je odborný recenzovaný časopis Zprávy lesnického výzkumu, ve kterém je veřejnost seznamována s konkrétními výsledky výzkumu nejen pracovníků ústavu, ale i dalších vědeckých pracovišť a vysokých škol. Další, zejména pro lesnickou praxi důležitou ediční řadou, je Lesnický průvodce – certifikované metodiky. Vědečtí pracovníci ústavu publikují ve významných odborných periodikách, českých i zahraničních.

„Budoucnost, další existence, zaměření, podoba výzkumného ústavu je úzce spjata s tím, jak bude společnost chápat význam lesa. Hlavní výzkumné obory ve VÚLHM, v. v. i. sledují současné trendy v evropském kontextu a jsou rozvíjeny při řešení ústavního výzkumného projektu, výzkumných projektů a jsou usměřňovány podle charakteru a témat vypisovaných soutěží, podle prioritních okruhů grantových agentur a evropských programů. Naším cílem by mělo být v budoucnosti posílení výzkumu v oblasti ekologicko-ekonomické efektivnosti různých způsobů hospodaření v lesních porostech se zřetelem na adaptační opatření a možnosti zmírnění dopadu vlivů souvisejících s klimatickou změnou,“ říká ředitel VÚLHM Bohumír Lomský.

Kontakt:

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

Lesnické informační centrum

Strnady 136, 252 02 Jíloviště

e-mail: cizkovam@vulhm.cz, rezac@vulhm.cz